

SAVITAIPALE

SUPANAHO

RIKOSILLAN ERILLISALUE (739-421-7-251)

LUONTOSELVITYKSEN PÄIVITYS

Jouko Sipari

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	3
INVENTOINNIN TULOKSET JA SUOSITUS	3
LIITTEET	

Kansikuva: Rikosillan suunnittelualueen mäntykangasta (MT/VT) kuvattuna keskiosan lakialueelta kaakkoon kohti distaalireunaa.

JOHDANTO

Savitaipaleen Supanahossa Rikosillan erillisalueella (739-421-7-251) tehtiin maankäyttö- ja rakennuslain mukainen luontoselvitys 1.9. 2022 (LIITE, Kartta 1.). Aiemmin alueella on todettu kangasvuokkoa (keskustan yleiskaavan luontokartoitus kymmenisen vuotta sitten) ja tässä selvityksessä pyrittiin selvittämään erityisesti kangasvuokon esiintyminen alueella. Selvitys tehtiin jalkaisin kartoittamalla koko suunnittelualue kahteen kertaan 1.9. 2022. Yksi tarkistuskäynti suoritettiin vielä syyskuun viimeisellä viikolla. Inventoinnin yhteydessä seurattiin myös mahdollisia muita luontotekijöitä ja muuta lajistoa, jolla voisi olla merkitystä alueen maankäytön suunnitteluun.

Rikosillan erillisalue Savitaipaleen keskustaajaman kaakkoispuolella sijaitsee Salpausselkä II muodostuneen laajan delta-alueen distaalireunassa. Deltan maaperä on harjusoraa, jossa on runsaasti hienojakoista sedimenttiainesta. Deltan lakialue ja distaalirinne ovat paahteisia. Lakialueen ja distaalirinteen metsät alueella ovat tuoretta tai kuivaa mäntykangasta, paikoin myös karua kangasta (MT, VT, CIT) (Kuvat 1. ja 2.). Keski-ikäistä metsää on harvennettu ja distaalirinteessä oli todettavissa pienialaisia avohakkuita. Suunnittelualueen pohjoisreuna kulkee deltan proksimaalisivua suppa-alueen läpi (Ukonkuoppa), jossa kasvaa keski-ikäistä ja harvennettua mäntymetsää (MT, VT ja paikoin CIT -kumpareita) (Kuvat 3. ja 4.).

INVENTOINNIN TULOKSET JA SUOSITUS

Kasvi-inventoinnissa käytiin suunnittelualue läpi kahteen kertaan erityisesti kangasvuokon esiintymistä silmällä pitäen (VU-laji). Kasvilajisto todettiin tavanomaiseksi kuivien ja tuoreiden kankaiden lajistoksi. Distaali- ja proksimaalirinteillä oli todettavissa myös karujen kankaiden kumpareita (VT ja CIT) tyyppilajistoinen. Distaalirinteessä on myös vanha soranottoalue, jossa oli havaittavissa kuivan ja tuoreen kankaan sukkessiota tyyppilajistoinen. Suunnittelualueen vähälukuisemmista lajeista mainittakoon distaalirinteen tinjami ja häränkieli.

Koko suunnittelualueella oli todettavissa varsin runsaasti villisikojen pöyhimää maastoa. Liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella ei todettu eikä alueella ollut todettavissa liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä. Alueen pesimälinnustoa selvitettiin muussa yhteydessä kesäkuun alkupuolella, jolloin alueen linnusto todettiin tavanomaiseksi kuivien ja tuoreiden kankiaden lajistoksi (mm. peippo, mustarastas, laulurastas, pajulintu, metsäkirvinen, punarinta)

Kangasvuokkoa todettiin kaksi steriiliä yksilöä, toinen Ukonkuopan alueella (Kuva 4.) ja toinen Savitaipaleentien varressa kymmenisen metriä tielinjasta (LIITTEET, Kartta 1.) . Aiemmat esiintymät suunnittelualueen länsiossa todettiin kadonneeksi eikä lakialueen kahden matalan supan reunoilta tai distaalirinteeltä todettu enää kangasvuokkoa. Myös Savitaipaleentien varren MT/VT -kankaalta on kadonnut kaksi yksilöä nyt todetun yksilön lähistöltä (kymmenen vuoden aikana).

Kuva 1. Distaalirinteen yläreuna suunnittelualan keskiosasta itään päin kuvattuna.

Kuva 2. Sunnittelualan lakialueen keskiosan matalia suppakuoppia. Kuvaussuunta etelään.

Kuva 3. Ukonhaidan suppa-alueen pohjoiseen avautuvaa rinnettä. Kuvaussuunta länteen.

Kuva 4. Ukonhaidan kangasvuokko (etualalla) n. 50m vedenottamosta. Kuvaussuunta kaakkoon.

Miksi kangasvuokko katoaa?

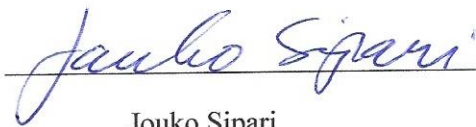
Kangasvuokko on varsin pitkäikäinen laji. Eräät vuosittain seuraamani yksilöt muualla Savitaipaleella ovat jo 30v vanhoja. Moni yksilö kuitenkin katoaa esiintymispaikaltaan jälkiä jättämättä ensi toteamisesta 5-10 vuoden kuluessa. Petynmäen teollisuusalueella olen merkannut ja seurannut yli sataa kangasvuokkoyksilöä kymmenen vuoden ajan. Näistä yksilöistä noin kolmannes on kadonnut seurannan aikana. Osassa ei voi tietää syytä katoamiselle sillä mitään jälkiä ei paikalla ole eikä kasvusta ole mitään havaintoa kasvupaikalta mutta osa on mädäntynyt talven aikana kasvupaikalleen. Tällöin syynä lienevät huonot talvehtimisolosuhteet. Osan Petynmäen kangasvuokoista ovat ilmeisesti syöneet metsäkauriit. Jos kauris syöt lehtien lisäksi lehtiruusukkeen keskustasta kasvupisteen, kangasvuokko kuolee. Syönnistä selvinneet yksilöt ovat kasvattaneet muutamia uusia pieniä lehtiä kesän puoliväliin mennessä mutta kukintaa ei ole odotettavissa seuraavana kesänä.

Kangasvuokkojen joutumista villiskojen syömiksi en ole seurannoissani suoraan havainnut mutta suunnittelualueen kenttäkerroksessa oli todettavissa villisikojen pöyhimiä alueita. Sen sijaan metsäkauriin vaikutus kangasvuokon esiintymiseen näyttää varsin selvältä. Metsäkauriit ovat alkaneet talvehtia Petymäellä sekä Petymäen lähialueilla ja keväällä lumien sulaessa kauriit syövät mieluusti pälvipaikkojen kangasvuokkoja. Petymäessä syöntipaikoilla on todettu lehtiruusukkeiden syömäjälkien lisäksi runsaasti papanoita, kauriiden makuuksia sekä sorkan jälkiä.

Huonot talvehtimisolosuhteet leutoina talvina sekä metsäkauriiden runsastuminen (ja ehkä myös villisikojen runsastuminen) kangasvuokon esiintymisalueella ovat mahdollisia tai todennäköisiä syitä kangasvuokon taantumiseen Petymäen seuranta-alueella - sekä sitä lähellä olevalla Rikosillan suunnittelualueella.

Suositus. Suunnittelualueella ei todettu uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Ukonhaudan alueella todettiin yksi kangasvuokkoyksilö ja toinen yksilö todettiin Savitaipaleebtien varressa n. 10m tielinjasta. Laji on uhanalainen (VU-laji). Ukonkuopan alue on myös maisemallisesti merkittävä alue ja se on merkittävä pohjaveden kertymäalue. Näistä syistä johtuen Ukonkuopan alue sekä Savitaipaleentien varresta MT/VT-kankaan lakialue tulisi jättää nykytilaansa. (LIITTEET, Kartta 1.). Metsänhoitotoimille ei ole rajoituksia mutta esim. maanottoa ja maanmuokkausta tulisi välttää.

Tampereella 15.10.2022

Jouko Sipari

Jouko Sipari

Katajikonkatu 1 F 19

33820 Tampere

jouko.sipari@saunalahti.fi

p. 040 - 70 44 750

LIITTEET

Kartta 1. Rikosillan suunnittelualue ja kangasvuokkojen kasvupaikat

